

Verslag van het verkiezingscongres gehouden op 16 en 17 juli 1982
in de Flint te Amersfoort.

1. Opening door de partijvoorzitter

De voorzitter opent het congres en heet de aanwezigen welkom. Hij stelt dat er belangrijke besluiten genomen dienen te worden voor onze partij. Hij roept op om te laten zien wat de naam Democraten betekent en wat hun besluitvorming kan zijn.

De congresleiding bestaat uit Saskia van der Loo, Frans Rogier en Rudie Nieuwenhoven.

Vervolgens deelt de voorzitter mee dat de afgelopen uren er een vergadering is geweest van fractie, bewindslieden en partijvoorzitter. De TK-fractie heeft unanimem aan Jan Terlouw gevraagd om zich als lijsttrekker beschikbaar te houden. Hij heeft tot zaterdagmorgen 10.00 uur tijd gevraagd om het in beraad te houden. Wanneer hij onverhoopt zal besluiten zich geen kandidaat te stellen, dan was de vergadering unaniem van mening dat Ineke Lambers en Maarten Engwirda geschikte kandidaten zouden zijn.

Hij wenst de aanwezigen een goed congres toe.

2. Benoeming notulen- en stemcommissie.

Het congres gaat bij acclamatie accoord met de benoeming van Magda Berndsen, Addy Verbrugh en Piet van Woerden in de notulencommissie.

In de stemcommissie worden bij acclamatie benoemd Marieke Cohen, Paul Wessels en de heer Iedema.

3. Toelichting op de stemprocedure

De voorzitter van de stemcommissie deelt mee dat volgens het huishoudelijk reglement alleen de voor- en tegenstemmen geteld zullen worden. Bij twijfel volgt een schriftelijke stemming.

4. Bespreking Verkiezingsprogramma

De congresvoorzitter deelt mee dat alleen de teksten, die in het congresboek zijn afgedrukt amendeerbaar zijn. Per hoofdstuk zullen de amendementen en moties worden behandeld, waarna vervolgens het geamendeerde hoofdstuk wordt vastgesteld.

De heer ten Brink van de programmacommissie geeft een toelichting op de totstandkoming van het programma, dat in aanzienlijk kortere tijd gereed moest zijn.

Er zijn drie te onderkennen, te weten:

1. teksten uit het oude programma
2. nood-procedure teksten (deze komen niet aan de orde, ze zijn licht geactualiseerd)
3. een aantal nieuwe teksten, die wel aan de orde komen.

In feite had het gehele verkiezingsprogramma kunnen worden samengesteld door de programmacommissie, gezien de noodprocedure. Men was echter van mening dat een aantal zaken van dusdanig gewicht waren om hierover het congres om een uitspraak te vragen.

M.b.t. een verkorte versie van het verkiezingsprogramma deelt de heer ten Brink mee, dat de belangrijkste onderdelen zullen worden gepubliceerd, zo snel als dat financieel mogelijk is. Daarmee wordt dan tevens tegemoet gekomen aan de bezwaren tegen ons vaak niet zo toegankelijke verkiezingsprogramma.

Hoofdstuk II

M.b.t. hoofdstuk II zijn geen moties en amendementen ingediend.
Hoofdstuk II wordt bij acclamatie goedgekeurd en vastgesteld.

Hoofdstuk III

Hr. Ahsman: Heeft t.a.v. hoofdstuk III m.b.t. de milieuparagraaf ernstige bezwaren. Hij denkt aan de vraag, die door het hele programma heenloopt, dat wij door onze welvaarts-groei achterop zijn gekomen met het milieu. In hoofdstuk II staat iets over geheel eigen waarden. Eigen waarden, die wij er aan toekennen.

Amendement 4000

Indiener: gedacht wordt aan vrouwen in de bijstand en mensen in de WAO. Banen zijn dan weinig toegankelijk, vandaar deze toevoeging van studiefinanciering.
HB : Is het met de strekking eens. Is bereid het over te nemen met redactionele toevoeging nl. na volgen: zo lang.

Indiener: gaat hiermee niet accoord.

HB : wil het amendement dan wel overnemen.

Am. 4000 wordt bij acclamatie aangenomen.

Mw. Zomerplaag: Het milieu moet altijd voorrang hebben en dient in de eerste plaats te worden gesteld.

Amendement 4001

Indiener: Het principe de vervuiler betaalt, gaat er van uit dat er een relatie te leggen is, daarom stelt hij voor het uit algemene middelen te betalen.

HB : Is het er niet mee eens, vindt het een oneigenlijke manier van algemene middelen aanwenden.

In stemming am. 4001: verworpen.

Amendement 4002

HB : Uitstekend amendement, neemt het graag over.

Am. 4002 wordt bij acclamatie aangenomen.

Hoofdstuk III wordt bij acclamatie aangenomen met inbegrip van de amendementen.

Hoofdstuk IV

Hr. v.d. Brandhof: Op 19 juni heeft de Adviesraad Perspectief '86 besproken. Er is toen geadviseerd om het te maken tot basis van het verkiezingsprogramma. Hij vraagt naar de cijfermatige onderbouwing van het verkiezingsprogramma en de sociaal-economische paragraaf.

Hr. Ahsman: Punten van kritiek. Vindt dat er gemakkelijk gedacht wordt over het verdelen van arbeid. Vindt het onlogisch dat wij wel de kolencentrales kunnen accepteren en niet de kerncentrales.

HB : Reden waarom de cijfermatige onderbouwing er niet is, is dat de ontwikkelingen zo snel gaat, dat een degelijke cijfermatige onderbouwing kiezersbedrog zou zijn. Geen enkele andere partij doet het dan ook.

Amendement 4003

Indiener: Er bestaan nadelen wanneer er geen beleidsplan is.

HB : Neemt het amendement graag over.

Am. 4003 wordt bij acclamatie aangenomen.

Amendement 4004

Indiener: Wij stellen ons minder kwetsbaar op met vervangende tekst.

HB : Wil het niet overnemen. Er wordt te eenvoudig en te gemakkelijk gesproken over monetaire financiering.

Am. 4004 wordt na stemming verworpen.

Amendement 4005

Indiener: Stelt voor 4005, 4006 en 4007 gelijk te behandelen. Het gaat om het Schouten-scenario. Een zeer gematigde loonontwikkeling. In het stuk staan enkele getallen. Het lijkt indiener beter de kwantificering er uit te halen.

Voorts wil hij het optimisme iets temperen over het plan Schouten.
Cijfers noemen is niet mogelijk.

HB : Vindt dit goede argumenten en wil de 3 amendementen over nemen.
Am. 4005, 4006, 4007 worden bij acclamatie aangenomen.

Amendement 4008

HB : Wil dit overnemen, mits er komt te staan in de nieuwe tekst dat de
overheid een actief prijsbeleid moet voeren.
Gaat met de intentie accoord.

Am. 4008 wordt met toevoeging van HB bij acclamatie aangenomen.

Amendement 4009

HB : Overwinst is een moeilijk te definiëren begrip. Ontraadt het amendement.
Hr. v.d. Brandhof: Er wordt een dirigistische maatregel voorgesteld. Men moet in-
vesteren omdat het aantrekkelijk is, niet omdat de overheid het voor-
schrijft. Ontraadt het amendement.

Na stemming wordt am. 4009 verworpen.

Amendement 4010

Hr.v.d. Brandhof : Acht het een zinnig punt. Is het hiermee wel eens.

Indiener: Halvering van vennootschapsbelasting geldt niet voor ondernemingen in
firmaverband. Het amendement beoogt een globaal evenwicht tussen inkomstenbelas-
ting en vennootschapsbelasting.

HB : Ook het HB vindt niet alles van de commissie Wagner slecht. Wil het amen-
dement wel overnemen met dien verstande, dat wanneer technische argumen-
ten op bezwaren stuiten, dit geschrapt kan worden. De strekking van het
argument wordt overgenomen.

Indiener: Denkt dat het verhaal dan niet helemaal duidelijk wordt.

Het amendement wordt aangehouden. Er zal overleg plaatsvinden tussen HB en indiener.

Na overleg wordt het volgende gewijzigd:

2. wordt Vermindering i.p.v. Halvering van de tarieven etc.

12e regel van onderen halveren van tot 24% vervalt. Hiervoor in de plaats:
verlagen met 5% om de vermogenspositie van vooral het midden- en kleinbedrijf te
versterken, wordt daarnaast de voorraadaf trek en vermogensaf trek verhoogd.

Amendement 4011

HB : Strekking staat al in het oorspronkelijk concept. Daarom overbodig. HB
ontraadt dit amendement.

Na stemming wordt am. 4011 verworpen.

Amendement 4012

HB : Te detaillistisch voor een landelijk verkiezingsprogramma. Het is wel
mogelijk voor bv. een provinciaal programma.

Na stemming wordt am. 4012 verworpen.

Amendement 4013

HB : Overbodig.

Na stemming wordt am. 4013 verworpen.

Amendement 4014

Indiener: Voor deeltijdarbeid is subsidiëring niet het goede middel. Op grote schaal
informatie verstrekken is veel belangrijker, dit moet dan ook gesubsidieerd
worden.

HB : Neemt dit amendement graag over.

Het congres neemt am. 4014 bij acclamatie aan.

Amendement 4015

Indiener: Onevenwichtige belasting voor werkers in die sectoren.

HB : Ontraden, juist goede voorbeeld van deeltijdarbeid.

Am. 4015 wordt na stemming verworpen.

Amendement 4016

Indiener: Amendement dient om de paragraaf over loondifferentiatie iets meer toe te spitsen.

HB : Neemt dit graag over. Tekst wordt consistenter.

Bij acclamatie wordt am. 4016 aangenomen.

Amendement 4017

HB : Stelt voor dit in samenhang met 4018 te behandelen. Am. 4017 zou het HB niet over willen nemen. Vraagt aan indieners dit in te trekken t.b.v. am. 4018. Voor ombuigingen in amendement 4018 toevoegen: aanzienlijke.

Indiener am. 4018 is het eens met de toevoeging van het HB.

Am. 4017 wordt na stemming verworpen.

Am. 4018 wordt na stemming aangenomen met aanpassing van het HB.

Amendement 4019

Indiener: Een goede pakketvergelijking is onuitvoerbaar. Daarom opnemen op steekproefgewijze manier.

HB : de term zo snel mogelijk vervangen door: omdat de resultaten daarvan gebruikt moeten kunnen worden voor de begroting 1984. Dan wil het HB het amendement overnemen.

Indiener: Gaat hiermee accoord.

Am. 4019 wordt bij acclamatie aangenomen.

Amendement 4020

Hr. v.d. Brandhof: Ontraadt het amendement. In huidige tekst staan voorbeelden, waarvoor het gebruikt kan worden.

HB : adviseert het amendement over te nemen, maar niet in zijn geheel. Geschrapt dient te worden vanaf waarschuwen er voor tot structureel worden gemaakt.

Indiener: gaat hiermee accoord.

Am. 4020 wordt na stemming verworpen.

Amendement 4021

Hr. Bakker: Het amendement is bedoeld om een stukje inleiding toe te voegen.

HB : Wil het overnemen met uitzondering van de eerste alinea.

Am. 4021 wordt met wijziging bij acclamatie aangenomen.

Amendement 4022

Indiener: vervangende tekst is duidelijker dan huidige tekst.

HB ; wil een redactionele aanpassing plegen.

Indiener: gaat hiermee accoord.

Am. 4022 wordt na stemming aangenomen.

Amendement 4023

HB : gaat accoord, mits gelijk wordt vervangen door gekoppeld.

Indiener: gaat accoord, wel dient het dan redactioneel nog goed bekeken te worden.

Am. 4023 wordt in stemming gebracht met wijziging van het HB .

Een spreker uit de zaal merkt op dat am. 4023 niet meer aangenomen kan worden door aannname van 4022.

De congresvoorzitter vraagt het congres er mee accoord te gaan dat bekeken wordt dit amendement redactioneel in te passen. Het congres gaat hiermee bij acclamatie accoord.

Amendement 4024 komt te vervallen.

Amendement 4025

Mw. Groenman: vindt het een slecht amendement omdat het de bodem wegslaag voor kostwinners.

HB : wil het wel overnemen.

Na stemming wordt am. 4025 aangenomen.

Amendement 4026

Hr. Nypels: Niet verwijzen naar een pensioennota van een concurrent. Een nota is nog geen wet. Daarom precies aangeven wat voor pensioenstelsel wij willen. Wij willen een individueel pensioensysteem.

HB : Neemt het graag over.

Am. 4026 wordt bij acclamatie aangenomen.

Amendement 4027

Indiener: Bekeken moet worden of er een begin gemaakt kan worden met het kweken van reservefondsen.

HB : Met strekking van amendement eens, voor zover intentie wordt uitgesproken. Stelt voor 1e deel over te nemen, 2e deel te beginnen met 'een enigszins' niet.

Indiener: In plaats van tweede stuk bekijken hoe dit gefinancierd kan worden.

HB : gaat hiermee accoord.

Am. 4027 wordt in deze zin bij acclamatie aangenomen.

Amendement 4029

Indiener: belangrijk dat er een onderzoek komt. Een meer neutrale formulering.

HB : niet echt nodig, echter geen overwegende bezwaren.

Am. 4029 wordt bij acclamatie aangenomen.

Amendement 4028

HB : neemt dit over.

Am. 4028 wordt bij acclamatie aangenomen.

Amendement 4030

HB : heeft geen behoefte aan dit amendement.

Am. 4030 wordt na stemming verworpen.

Amendement 4031

Wordt ingetrokken.

Amendement 4032

HB : wil hiervan een redactioneel punt maken. Heeft hiertegen geen bezwaar.

Am. 4032 wordt bij acclamatie aangenomen.

Amendement 4033

Hr. v.d. Brandhof: vindt het een naar amendement. Wil het ontraden.

Am. 4033 wordt na stemming verworpen.

Amendement 4034

Indiener: er staat geen passage in het VP over fraudebestrijding.

HB : adviseert om dit amendement aan te nemen met kleine wijziging nl. de zin er uit 'een belangrijke stap tot aan iedereen'.

Indiener: gaat hiermee accoord.

Am. 4034 wordt bij acclamatie aangenomen.

Amendement 4020a

Congresvoorzitter merkt op dat hij dit niet goed begrepen schijnt te hebben.

PC: intentie van HB en indieners is niet duidelijk overgekomen aan het congres.

PC stelt voor om de huidige tekst in het programma te laten staan tot toelaten op pagina 24 en de rest te schrappen.

Ook de kop dient dan gewijzigd te worden.

Hr. v.d. Brandhof: begrijpt niet waarom op de stemming teruggekomen moet worden.

Hij wil dat de tekst gehandhaafd blijft en dat het amendement in ieder geval weer in stemming komt.

Am. 4020a wordt in stemming gebracht en aangenomen.

Motie 1200

Indiener: een intentieverklaring.

HB : Er wordt aan gewerkt.
Motie 1200 wordt na stemming aangenomen.

Hoofdstuk IV wordt bij acclamatie geamendeerd vastgesteld.

Hoofdstuk 5

Ch.Mertens : Ik zal mij bij de amendementen 4035 t/m 4037 beperken tot 4036 welk amendement extra zorg vraagt. Ik wil nog een inhoudelijke aanscherping van dit amendement, de tweede volzin is niet goed overgekomen. In de tekst moet tussen de woorden 'personeel' en 'voor de democratisering' toegevoegd worden: "dient verbeterd te worden en afgerond met een regeling". Het bestuur moet verder gedemocratiseerd worden. Dan nog een terugverwijzing van 4037.
In hoeverre is van een beleidstekst een verkiezingstekst te maken?

Voorzitter: Wilt u de tekstverandering nog even aangeven en als ik het goed heb begrepen worden de amendementen 4035 t/m 4037 ineens behandeld en wordt dit ondersteund door de werkgroep.
Dan is nu het woord aan het Hoofdbestuur

HB: Wij hebben probleem met 4036 wat moet zijn kopje kleinschaligheid. Wij willen 4035 en 4037 overnemen, 4036 kan niet in behandeling worden genomen omdat het een foute tekst behandeld.

Ch.Mertens: Kan niet nog 4 jaar zonder tekst over 4036

Progr.Cie: Vernieuwing van programma moet overal aangepast worden, kunnen geen uitzondering maken. 4036 is geen amendement zoals de anderen, kan niet.

Ch.Mertens: Reeds vorig jaar aan de orde gesteld. Progr.Cie heeft geen poot om op te staan. Indieners amendement adviseren het congres dringend deze aan te houden.

HB: Wij ontraden dit amendement.
Rapport.cie en progr.cie. zijn het hiermee eens

Voorzitter: 4035 en 4037 aangenomen bij acclamatie.
4036 in stemming brengen.

HB: Kan niet in stemming worden gebracht.

Voorzitter: Toch in stemming brengen. Congres heeft belangrijkste stem.
4036 in stemming aangenomen.

Hiermede is hoofdstuk 5 bij acclamatie aangenomen.

Hoofdstuk 6

Amendement 4038

A.Meerburg: Ik wil het congres aanraden dit amendement niet aan te nemen. Ik raad het af omdat het een rare situatie wordt als er b.v. wel aan Turkije wordt geleverd maar niet aan Australië, dat is raar.

Indiener: Bedoeling van de inhoud is dat de waarde van wapenleveranties moet wijken, dus de wapenhandel beperken.

HB: Wij ontraden dit amendement, het is ridikuul de keuzevraag waarom Navo wel en andere landen niet.

Voorzitter: 4038 in stemming brengen

Stem oie.: Verworpen

Amendement 4039

Indiener: Met dit amendement aan willen geven dat D'66 zich heeft mee laten sleuren. Wij willen niet sele ctief zijn, dus niets met name noemen.

HB: Wij laten ons niet meesleuren. Wij ontraden dit amendement.

Voorzitter: 4039 in stemming brengen

Stem oie.: Verworpen

Amendement 4040

Indiener: Gezien de algemene stemming van dit congres wil ik dit amendement intrekken

Amendement 4041

A.Meerburg: Heb wel begrip voor dit amendement, maar dat gaat niet de planmatige opzet van defensie, die is moeilijk. Dit amendement spreekt zichzelf tegen.

Evenals voor 4042 is dit een vraagstuk van financiering en van vrede en veiligheid. D'66 moet nadruk leggen op kernbewapening. De indiener van 4042 heeft m.a.w. op het oog: deze bewapening kost ons geen geld, dit is een belangrijk punt.

Indiener: In hoofdstuk VI k staan drie dingen door elkaar, daardoor onduidelijkheid.

HB: Ontraden dit amendement ten sterkste. De planning op lange termijn van het veiligheidskriterium op waarde toetsen. Met dit amendement wordt het vastgelegd op 0%.

Voorzitter: 4041 in stemming brengen

Stem oie.: Verworpen

Amendement 4042

Indiener: Niet aanwezig

HB: Wij zijn benieuwd naar goede argumenten voor dit amendement, hebben die niet kunnen vinden. Indieners gebruiken hier een oneigenlijk motief voor financiering.

Voorzitter: 4042 in stemming brengen

Stem oie.: Verworpen

Amendement 4043

Indiener: In ontwikkelingslanden is veel behoefte aan vaklui. Wij kunnen dus heel goed hulp bieden en moeten dit niet alleen zien als werkgelegenheid.

HB: Volgens indiener suggereert de tekst, maar wij hebben duidelijkheid in de tekst, dus ontraden dit amendement.

Indiener: Laten er geen misverstanden bestaan, de tekst betekent dus dat wij tot nu toe niet goed genoeg zijn geweest.

Voorzitter: Utrekt dit amendement dus in?

Indiener: Nee, ik wil stemming

Voorzitter: 4043 in stemming brengen

Stem oie.: Verworpen

Voorzitter: Hiermede is hoofdstuk 6 bij acclamatie aangenomen en schors ik de vergadering tot morgenochtend.

6. Heropening van de vergadering door de congresvoorzitter

De congresvoorzitter heropent de vergadering.

7. Toelichting op de stemprocedure

De voorzitter van de stemcommissie geeft een toelichting op de stemprocedure.

8. Toespraak door de partijvoorzitter

De partijvoorzitter leest een brief van Jan Terlouw voor, waarin deze mededeelt zich niet beschikbaar te stellen voor lijsttrekker.

Hr. Zeevalking dient een ordevoorstel in. Hij wil het congres laten discussiëren over deze brief van Jan Terlouw later in de morgen voor de toespraak van de fractievoorzitter.

De congresvoorzitter schorst de vergadering voor enkele ogenblikken.

Heropening.

De motie van Zeevalking wordt in stemming gebracht en aangenomen.

Agendapunt 8a Bespreking actuele politieke moties

Moties 1700 - 1701 - 1702 - 1703

A. Meerburg: Motie 1703 is een onverstandige motie. Wij hebben hier een uitvoerig congres over gehad. Ik zou de motie ten sterkste willen afraden. Moties 1700 en 1701 ontlopen elkaar niet veel. 1701 is een uitstekende motie. Denk aan Van Agt. Voortzetting van oude beleid. Ik zou de moties in omgekeerde volgorde willen behandelen.

Kolkman: Wij hebben op het eerder genoemde congres onze motie ingetrokken ten gunste van de motie Suzanne Bisschoff, maar veel mensen snappen het niet. D'66 is onduidelijkheid verweten, wij moeten ons aansluiten bij andere progressieve partijen. Laat u niet ompraten en neem motie 1703 aan.

HB: Er is bij ons stijgende verbazing over de vermeende onduidelijkheid. Er zijn vele andere politieke partijen die menen dat wij onduidelijk zijn, maar wij hoeven niet hetzelfde te zijn als onze grote broertjes. Dus wij willen motie 1703 afwijzen. Met deze motie zouden wij juist onduidelijk worden.

Kolkman: Wij zijn niet duidelijk voor de kiezers.

Voorzitter: 1703 in stemming brengen

Stem cie.: Verworpen

Indiener: Woordvoerder Knol van motie 1702 niet aanwezig

HB: Uit voorgaande betoog is reeds gebleken dat wij geen behoefte hebben aan extra onduidelijkheid. Wij zijn van mening dat wij geen misverstanden moeten openlaten. Wij hebben dus geen behoefte aan deze motie.

Progr.cie.: Dit is korrekt

Voorzitter: 1702 in stemming brengen

Stem cie.: Verworpen

H. Schaper: Met motie 1701 willen wij duidelijk makendat het D'66 standpunt niet af moet hangen van de irritatie bij de bondgenoten. CDA en VVD willen dit als hoofdpunt van hun verkiezingsprogram laten maken.

R. Heskamp: Veel kan ik mij vinden in de voorgaande spreker. Overigens ik wil stemmen voor motie 1701. Wordt deze motie aangenomen dan wordt motie 1700 ingetrokken.

HB: Motie 1701 maakt nogmaals duidelijk wat ons standpunt is en aan 1700 hebben wij geen behoefte.

Voorzitter: Congres wil stemming over beide moties
Motie 1701 in stemming brengen

Stem cie.: 1701 Aangenomen

Voorzitter: Betekent dit dat 1700 wordt ingetrokken?

Woordvoerder: Dat klopt

Moties 1730 en 1731

Spreker 1: Wij willen geen partijleider. De leiding van de partij is het congres.
Ik ben tegen 1731

Spreker 2: Een lijsttrekker moet in het kabinet zitten, zonder zijn gezicht te kunnen verliezen. Verwerp beide moties

Spreker 3: Met deze twee moties is niets of niemand gebaat.
(Klinkhuis)

HB: Wij ontraden motie 1730. In motie 1731 wordt ook gesproken over andere partijen, daar kunnen wij niet over beslissen en ontraden dan ook motie 1731

Woordvoerder: Door aanneming van motie 1730 wordt alleen een voorkeur vastgelegd en geen regel gecreëerd.

Woordvoerder: Hans Peter Sprong van motie 1731 niet aanwezig

Voorzitter: Moties 1730 en 1731 in stemming brengen

Stem cie.: Motie 1730 verworpen
Motie 1731 verworpen

Motie 1735

Y.v.Wagensveld: Na de diverse formaties is er ook van ons geen enkele vrouw in het kabinet. Bij de voordracht voor de volgende formatie moet hieraan gedacht worden en zo nodig in voorzien worden.

HB: Wij vinden de motie goed, maar willen een kleine wijziging aanbrengen in de tekst. Achter de komma en voor "nog meer" in het laatste punt toevoegen: 'wij zullen er naar streven' en ministers te vervangen door bewindslieden.

Wagensveld: Wij zijn niet tevreden met de formulering bewindslieden.

Voorzitter: 1735 in stemming brengen

Stem cie: Eerste stemming niet helemaal duidelijk, we stemmen nog eens over.
Helaas of hoera we moeten schriftelijk stemmen.

Motie 1736

Brandhof: Deze motie wil u drie zaken laten betreuren:
.PvdA heeft zich teruggetrokken uit het kabinet
.deelname D'66 aan minderheidskabinet zonder vooraf advies
.deelname aan minderheidskabinet door D'66 en niet gekozen voor demissionaire status
Dit is natuurlijk achteraf gepraat en ik wil dan ook het 3e deel apart in stemming hebben.

Anthonisse: Congres is niet betrokken in de kabinetsformatie en wij vinden dat dit bij de volgende formatie wel moet gebeuren

HB: In deze motie zitten een aantal goede elementen. Deze motie bedoelt geen afkeur maar slechts treurnis en daar heeft het HB geen behoefte aan. Om het congres in de formatie te betrekken is technisch onmogelijk. HB ontraadt deze motie dus in zijn geheel

Anthonisse: Suggestie over gescheiden stemming vind ik prima. Het is trouwens een goed gebruik dat de fracties overleggen met de achterban.

Voorzitter: 1736 wordt dus tweemaal in stemming gebracht t.w. als 1736 a zijnde de gehele motie en 1736 b de motie zonder het laatste stukje

Stem cie.: 1736 a verworpen
1736 b verworpen

Motie 1737

Brandhof: Belachelijk om nu uit te spreken dat combinatie D'66/PvdA/VVD niet over een paar maanden kan. Ik wil deze motie dan ook verwerpen.

Woordvoerder: Niet aanwezig

HB: De strekking van de motie is reeds een vast voornemen van het HB.
W Wij willen de samenwerking tussen de verschillende partijen weer herstellen.

Voorzitter: 1737 in stemming brengen

Stem cie.: Verworpen

Motie 1738 (= ook 2002)

Brandhof: In twee stukken behandelen. Eerste deel akkoord, maar tweede deel afwijzen

Meerburg: Ik vind deze motie verkeerd, wij hebben het systeem van het congres.
Wij kunnen dit niet schriftelijk doen.

Engwirda: Dit is een nieuw initiatief, het is een verzoek om een onderzoek

Voorzitter: In stemming brengen als: 1738a bestaande motie en
1738b alleen punt 1 en sluiting

Stem cie.: 1738a aangenomen

Voorzitter: Dan hoeft 1738b niet meer in stemming gebracht te worden

Motie 1780

HB: Wij willen reeds uitvoering geven aan wat deze motie vraagt. Er wordt een extra AAV gepland in het voorjaar '83 om te praten over algemene problematiek.

Woordvoerder: Akkoord ik ben tevreden

Voorzitter: Congres wil stemming

Stem cie.: motie 1780 aangenomen

Voorzitter: We komen nu aan agendapunt 8b. De sprekerslijst i.v.m. agendapunt 10 de strategie resolutie is geopend.

Nu volgen vele moties van orde die elkaar overstemmen

Wolffensperger: Motie van orde, er zijn veel amendementen van gelijke strekking, ik heb daarom een lijstje opgesteld met voorstellen om te komen tot verregaande vereenvoudiging:

Wolffenspercher	Kohnstamm
1018 Utrecht	1029 Gelderland
1019 Drente etc	1030 Limburg
1025 Haarlem	1032 Jan Vis
1028 Boskoop	1033 Kobman
1035 Renkum	2014 Stijn Verbeeck
2013 Delft	
2015 Wolffensperger	
2016 Dordrecht	
2017 Muiden	
2018 Amstelveen	

HB: De motie van Wolffensperger met zijn lijstje gaat dus over de blokkade en de Lijst van Kohnstamm over de alg.Ledenvergadering. Het HB kan zich hierin vinden

Voorzitter: Wederom verzoek om stilte.

Voor de uitslag van de schriftelijke stemming over 1735 het woord aan de stem cie.

Stem cie.: Uitslag schriftelijke stemming, uitgebrachte stemmen 1016 waarvan 543 voor en 463 tegen, hiermee is 1735 aangenomen

8b. Toegevoegd agendapunt om te spreken over de brief van Jan Terlouw

Hr. de Goede: vindt dat de discussie over de strategieresolutie beslissend en bepalend moet zijn voor de discussie over de lijsttrekker. Omgekeerd lijkt het hem niet helemaal juist wanneer nu 15 mensen gaan discussiëren. Doet daarom nu het voorstel om de discussie te gaan concentreren op de strategieresolutie en vervolgens de discussie over de brief van Jan Terlouw aan de orde te stellen.

Wv.v. Berkom wil dit ordevoorstel graag steunen.

Ordevoorstel uit de zaal: om dan ook de sluitingstermijn voor het zich kandideren voor lijsttrekker uit te stellen.

Hr. Brinkhorst geeft de voorkeur terug te treden wat betreft zijn toespraak totdat over de twee bovengenoemde zaken duidelijkheid bestaat.

Het congres gaat bij acclamatie accoord met de motie van orde van de heer de Goede. Het congres gaat eveneens accoord met de sluiting van de kandidaatstelling voor lijsttrekker een half uur nadat het toegevoegd agendapunt is afgehandeld.

Schorsing tot 12.00 uur

De congresvoorzitter heropent om 12.20 uur de vergadering.

Men heeft de betreffende moties en amendementen van agendapunt 10. Strategie-resolutie geclusterd.

Globaal gezien zijn er 3 stromingen t.w.

1. deur open
2. extra ALV
3. deur dicht.

Er zal een peiling worden gehouden wat het congres het meest verstrekkend vindt.

A. v. Tiel: Motie van orde: dit voorstel is niet relevant en beïnvloedt de meningsvorming bij voorbaat.

Van de orde: het meest verstrekkende is datgene wat het meest afwijkt van het oorspronkelijke voorstel.

In stemming wordt gebracht of begonnen zal worden met de deur open.

Dit voorstel wordt verworpen.

Zodat begonnen wordt met de deur dicht.

Algemene Ronde

Spreker: Vraagt aandacht voor de amendementen 1029 en 1032. Onze voorkeur is duidelijk, wij tillen zo zwaar aan die voorkeur dat wij eerst een buitengewone ALV hierover zich wil laten uitspreken.

Ovaa : Sluit zich bij vorige spreker aan met de volgende motivering: dat er wellicht komende periode kruiskopraketten geplaatst worden, gezien de grote kans van meerderheid van CDA-VVD. Daarom dient D'66 de voorkeur te geven aan de PvdA, zodat er geen kruiskopraketten geplaatst worden.

Mevr. Boogaard: Zij is lid geworden om het programma van D'66. Wij zijn nu gereduceerd tot met wie wij wel of niet willen samenwerken. Zij staat pal achter een lijsttrekker, die voldoende marge heeft om te kunnen onderhandelen. Daarom moet de deur niet worden dichtgegooid. Wanneer de deur wordt dichtgegooid is ook een samenwerking met PPR en EVP niet mogelijk.

Mevr. v. Tets: Nog geen 3 maanden geleden heeft Laurens Jan Brinkhorst gezegd, dat wij er niet zijn om een rechts kabinet te versterken. Wij moeten de kiezer een rechtvaardige keus voorleggen. Zij blijft voor deur dicht. Wijst derhalve alle amendementen af, die na 8 september het congres een uitspraak willen laten doen. Voorts wil zij de houding van Jan Terlouw respecteren.

V. Woerden: Het aannemen van de HB resolutie is een goede traditie. Wij kennen geen dogma's, en uitgerekend D'66 verheft de strategieresolutie tot dogma.

Wolffensperger: Het gaat niet om personen, het gaat om de uitspraak die ons in staat stelt om de onmiskkenbaar grote problemen het hoofd te bieden.

Bij analyse van de oorzaken stuit je op dat ene punt: de plaats van D'66. Waar staat D'66, wat willen wij. Wij zelf hebben er best een antwoord op, maar zijn er niet in geslaagd dit naar de kiezer te vertellen. Een blokkade mag nooit de uiteindelijke lijn van D'66 zijn, maar voor 8 september hebben wij geen ander middel meer. Wij zelf hebben ons in de positie gemanoevreerd dat wij het zelf wel weten, maar de kiezer niet. Wij zullen niet toe moeten treden tot een conservatief kabinet. Bij de deur open zal het gevolg een maximum aan moordende politieke onduidelijkheid zijn.

Geurtsen: Een partij, die zichzelf respecteert probeert haar programma te realiseren en sluit bij voorbaat geen partijen uit. Daarom deur open.

Van Wijk: Heeft gelezen dat de VVD voor een progressief kabinet is, dit is een utopia.

De kiezer prijst ons uit de markt door in meerderheid voor CDA-VVD te kiezen. De kiezer moet over de streep getrokken worden, die door deze beide partijen wordt getrokken. In feite is er maar 1 keus, zeg toch maar voor de verkiezingen waar je staat, trek de kiezer naar ons toe. Stem toch maar voor de gesloten deur.

De Goede: D'66 is opgericht om de kiezer duidelijkheid te verschaffen. Wij willen niet terug naar regentenkamers. De invloed van de kiezer hebben wij altijd gepresenteerd, dit mag vandaag niet overboord worden gezet. Wij spreken voorkeur uit, maar iedereen begrijpt dat er een heel reële situatie ontstaat, waarbij VVD en CDA meerderheid zullen halen. Dan komt er een kabinet van deze twee, maar wij horen daar niet bij. Wij roepen onze kiezers op om van CDA-VVD af te houden. Het is niet uit te leggen. Schaamt zich voor de uitspraak wij zijn voor alles in. Hoopt dat de congresleden niet aan de schaamte voorbijgaan. Hoopt dat de breuk met het verleden niet aan gaat. Wij moeten de kiezer duidelijkheid verschaffen. De schade is al groot. Het zal geen verkiezingsoverwinning worden. Als wij alle deuren open zetten is het afgelopen met deze partij.

Nypels: Met strategieresoluties win je geen verkiezingen, die win je met een goed programma. Een politieke stroming mag zich niet afhankelijk maken van het lot van andere politieke partijen. De kiezers hebben de buik vol van het uitsluiten van partijen. Steun de HB-resolutie. Deze geeft een duidelijk lijn van voorkeur. Hierover bestaat geen verschil van inzicht. Wij moeten 2 dingen doen: allereerst moeten wij vaststellen wat wij zelf willen en dan afspreken of wij ons kunnen vinden in de HB-resolutie. Eenheid in de partij bewaren: alleen daarmee winnen wij de verkiezingen.

Spreker: Wij moeten ons beleidsplan voorop stellen en die richting gaan wij uit.

Heskamp: Ondersteunt de lijn Wolffensperger. D'66 is een partij die anders links is. Opgericht om het beleid in Nederland te veranderen, om politieke verhoudingen te veranderen. Wij kunnen nu niet de suggestie openhouden dat wij zouden kunnen toetreden tot een kabinet van CDA-VVD. D'66 is een duidelijk vooruitstrevende partij. Daarvoor is zij opgericht. En niet om rechts te helpen een meerderheid te krijgen of te houden.

Eisma: Nadelen van intentieverklaringen zijn veel groter dan de voordelen. Wij wijken af van de lijn van de afgelopen 12 jaar. Wij hebben altijd onze progressieve instelling laten zien. Behalve ons programma, ook samenwerking met andere progressieve partijen. Deze lijn vinden wij niet terug bij VVD en CDA. De droom van het CDA in de oppositie zal eens waarheid moeten worden. Hieraan dient hard gewerkt te worden. Vraagt het HB hiervoor een werkplan op te stellen. Een positie van maximale duidelijkheid handhaven en ons daarin onderscheiden van andere partijen.

Fokkink: Wil het HB vragen deze discussie serieus te nemen. D'66 is een beleidspartij. Wij zijn afhankelijk van stemmingen. Onze eensgezindheid schoolde in het programma. Wij zijn afhankelijk van programma en strategie. Laat de deur open. HB-resolutie is vaak met name punt b.

- D De leider van het CDA zal de combinatie CDA-D'66-PvdA onmogelijk maken. De leider van de VVD zal de combinatie VVD-D'66-PvdA onmogelijk maken. Er is maar 1 partij die niet hoeft te kiezen nl. het CDA. Hieraan zal eens een eind komen. Wij moeten alleen met het programma in zee gaan. Dat geeft niet aan in welke richting je compromissen moet gaan sluiten.
- V.d. Brandhof: Vraagt aan het HB naar de programmavergelijking van de 4 grote partijen.
HB-resolutie spreekt voorkeur uit voor regeren met PvdA. Uitgangspunten liggen dicht bij ons. Geen voorkeur uitspreken moet worden afgewezen. Hoe groot is zeer gering? Het is een volstrekt theoretische vraag. De kans dat D'66 wordt uitgenodigd ligt na 8 september. Het lijkt hem dan ook beter om de discussie dan pas te voeren in een extra ALV.
- Spreker: Uit tactische overwegingen niet bij voorbaat partijen uitsluiten. Met name naar de PvdA toe die gaat merken dat wij hen gaan inruilen voor een andere partij.
-
- v.Thiel: De logika van de deur op een kier is de deur is open. Ik zeg dat we de deur in het slot moeten gooien. Waarom was D'66 ook alweer opgericht? Ik zeg u doe de deur dicht want het tocht.
- Engwirda: Het NRC sprak over een strategische chaos. Er zijn echter grenzen. We zijn half voor en half tegen. Ik verwacht het meeste van de strategie-resolutie. In wezen zijn we verdeeld over een hoop hete lucht. Het wordt tijd dat we de rijen gaan sluiten. Motie 2014 doet ons voorstellen om dit te bereiken.
- J. Schonk: Stelt u zich voor, D'66/CDA en ook nog de verantwoordelijkheid van de VVD, wat moeten wij dan inleveren? Democraten zijn progressief liberaal en kunnen dus niet samenwerken met conservatieven. Waar liggem de problemen voor de uitvoering van ons programma, wij hebben hulp nodig van anderen. Dus moeten wij niet samen regeren met de VVD.
- Gerritsen: Het doel van deze discussie is om te voorkomen dat D'66 bijwagen wordt in de Nederlandse politiek. Wij hebben dit neergelegd in amendement (1017? ARV Overijssel, Dick Gerdzen). Als men het hier niet mee eens is, wat is dan de taak van D'66?
- Veldhuizen: Laat er geen misverstand bestaan dat wij het eens zijn over deelname aan coalitie met conservatieven. Ik heb geen moeite met de HB resolutie, maar wel met de uitleg ervan. Als zou het alleen gaan om onderhandelingsruimte. Wij zijn afhankelijk van anderen. Randvoorwaarde vind ik wel dat we de kiezer duidelijk moeten maken dat wij links zijn.
- Bestman: Ik vind dat we een uitstekende minister van Defensie hebben, die vooral duidelijk is. We moeten duidelijk zijn en blijven. In 1981 werden we weer duidelijk. Het levert ons geen winst op als we blijven verklaren niet met de VVD te willen samenwerken. De motie van Wolffensperger is super onduidelijk, als wij die aannemen bereiken we een schijn-duidelijkheid. Kiezen wij voor een blokkade dan wordt het geen feestrede van de lijst trekker, maar een lijkrede. We moeten aan ons programma werken en niet aan een blokkade.
- de Boer: Wij zijn nog steeds progressief. Daarom moeten we de motie van Wolffensperger steunen. Als het waar is dat wij nog steeds het andere beleid hebben dan moeten we signalen geven. We moeten blijven streven naar dat andere beleid en dus geen coalitie aangaan met CDA/VVD. Wij zijn niet te gebruiken voor een rechtse coalitie.
- Bos: Wij hebben het vertrouwen van de kiezers verloren, dat moeten wij inzien. Dit geharrewar doet ons veel schade. Wij moeten stemmen trekken om ons programma uit te kunnen voeren. Ook de kruisraketten zijn bij CDA/VVD belangrijk.

- Mertens: Het probleem oplossen door het te negeren is niet de juiste wijze. We moeten ook aanduiden hoe we het programma gaan realiseren. Mijn hart ligt bij Wolffensperger tegen CDA/VVD. Wij hadden de druk niet kunnen weerstaan als de vorige resolutie er niet was geweest. Wij moeten eenheid binnen de partij bereiken, maar dat alleen is niet voldoende. Ik vraag u extra aandacht te geven aan de HB resolutie, die is nog niet zo slecht. Ik zal gaarne Jan Vis de HB resolutie op vermelde gangen laten toetsen, hij kan dat veel beter dan ik. Ik ben voor de HB resolutie en de motie van Jan Vis.
- Brinkhorst: Wij zullen geen vrienden hebben bij de komende verkiezingen. De andere partijen willen ons weer terug op af hebben. Wij zijn er niet om een rechts kabinet te versterken. Kabinet is niet alleen een kwestie van wantrouwen, maar ook van vertrouwen. Ik wil afrekenen met afleiding van andere partijen, dat wij oud zijn. Dit is politiek geloof, zijn wij vierde stroming of afgeleiding van derde stroming. Wij zullen het de kiezers duidelijk maken en laten merken, wij zijn anders links. Aan deze uitspraak kunt u mij houden onder welke omstandigheid dan ook.
- v. Dordt: Wat heeft men te verwachten, niets. Is bij de PvdA de emancipatie veilig? Kiezers kiezen op vernieuwen, daar moeten wij vertrouwen in hebben en geven. Waarom geven wij het voordeel van de twijfel? Dus mijn conclusie is we moeten de deur open laten.
- Iedema: Wat doen wij nu eigenlijk? We staan boe te roepen wanneer iemand zijn bezorgdheid uit. Wij moeten nooit toestaan dat er een conservatief kabinet komt en ook moeten wij hieraan niet meewerken. Wij moeten zorgen dat er een progressief kabinetsbeleid komt. Daarom de deur wijd open houden.
- Spreker: Alle open achterdeuren dichtmaken. Uiteraard ook na de verkiezingen. Er komt anders een congres dat alleen ja en amen kan zeggen. D'66 wil niet kiezen, dan zullen wij bij voorbaat gevraagd worden om mee te doen aan een kabinet van CDA-VVD, alleen om ons te vernederen. Om de kiezer te laten zien dat zij gelijk hadden door niet op ons te stemmen. Wij kunnen beter in een behoorlijke grote fractie goede oppositie voeren.
- Versloot: D'66 staat voor pragmatisme en realisme. Wij zijn op dit moment niet meer bezig met punten en komma's. Vorige jaren hebben wij gemeend vraagtekens te moeten invullen. Vandaag is volstrekt duidelijk dat wij ons niet willen binden. Wij zullen uitroepetekens moeten zetten. De HB-resolutie is een goede voorzet, maar wij zullen scoren door het steunen van de motie Wolffensperger.
- Spreker: Wij allemaal weten best dat wij progressief en liberaal zijn. De vraag is of dit ook wel zo duidelijk is voor onze kiezers. Het is nu het tijdstip om duidelijk te maken waar wij staan. De PvdA is onze natuurlijke bondgenoot. Motie 2017 wordt ingetrokken t.g.v. motie 2015 Wolffensperger.
- V.d.Hoeven: Er wordt steeds op progressiviteit gehamerd om een bepaalde samenwerking te rechtvaardigen. Progressief zijn wij wel, maar het is niet noodzakelijk dat via een strategieresolutie te bevestigen. Wij moeten alles doen om ons programma zo veel mogelijk te realiseren. Het gaat om het binden van de partij. Wij zijn een zelfstandige partij en zullen zelfstandig onze koers bepalen. Wij moeten onze punten kunnen realiseren. Het is nu van belang om eensgezind te besluiten tot een extra congres.

- Marjan Vis: Ineke staat op de eerste plaats en niet Jan Terlouw, wij moeten Ineke zich dus uit laten spreken voor of tegen CDA/WVD. Kiezers trekken door programma is niet waar, dat is een leugen. Ik word niet kwaad, maar waarom hebben wij met onze goeie programma's dan niet met de staten en raden die kiezers getrokken. Ik stond op de eerste plaats maar ondanks het goeie programma heb ik het niet gehaald. Jullie zijn net CDA, maar dan zonder C.
- Maas: Ik vind dit ten onrechte gebruik maken van macht. Strategieresolutie tot dogma verheffen, een slecht middel.
- Zeevalking: Ik wil u opmerkzaam maken op het feit dat ik de HB resolutie van toen met kracht heb verdedigd. Vanaf de aannname gingen wij in de opiniepeilingen naar beneden. Ik leg hiertussen verband. De resolutie was voor de kiezers dus niet duidelijk, en uitleg mocht niet baten. Het is dus juist dat wij in het kabinet zijn gebleven. De uitspraak van Jan Terlouw dat wij de zaak van de Staat der Nederlanden niet in de steek laten, wil ik u onder de aandacht brengen. De PvdA heeft dat wel gedaan. Joop vindt dat het om de macht gaat. Laat het ons ook om de macht gaan en geen deur dicht slaan

Van de orde: Er wordt gevraagd om de opvatting van de eerste 15 kamerkandidaten over de strategieresolutie te horen.

De congresleiding wil eerst de HB-resolutie afwerken. Spreker wenst stemming over het bovendoemde ordevoorstel. Derhalve wordt het in stemming gebracht en verworpen.

Van Berkom: Van de orde. Hij wil dat de congresleiding Jan Terlouw het woord geeft.

Mw. Groen: stemverklaring: Er wordt zoveel druk op Jan Terlouw uitgeoefend, zij wil van hemzelf horen of hij dat wil.

Terlouw: stelt het op prijs iets over de resolutie te zeggen.

Sprong: Op een democratisch congres moet iedereen die het woord wil voeren hiervoor de kans krijgen. Hij wil daarom de sprekerslijst opnieuw geopend hebben.

Dit voorstel wordt in stemming gebracht en aangenomen.

Terlouw houdt vervolgens een uitvoerig betoog over wat de afgelopen tijd gepasseerd is en zijn mening over de strategieresolutie. (staat op de band)

Behandeling moties en amendementen n.a.v. strategieresolutie.

Wolffensperger: doet mededeling van orde en stelt voor de ingediende moties en amendementen te clusteren in 2 delen; er is inmiddels overeenstemming over de reeksen moties; bij clustering van deze moties in motie 2015 dienen in de tekst enkele kleine wijzigingen te worden aangebracht.

- Na "deelnemen", aan het eind van punt 6, komt: in dat geval zal D'66 constructieve oppositie voeren.

- In de volgende regel: "te bevorderen dat een PvdA-D'66-CDA" moet tussen "een" en "kabinet" worden gevoegd: progressief en na "komt" worden toegevoegd: bij voorkeur.

Over de moties 2018 en 2013 is de discussie soortgelijk; dit voorstel wordt ondersteund door de regio's Drenthe, Groningen, Noord-Holland en de afdelingsvergaderingen Utrecht, Amersfoort, Muiden, Dordrecht en Amstelveen.

Voor wat betreft Jan Terlouw het volgende: in de afgelopen maanden heb ik mijn uiterste best gedaan om de discussie niet te binden aan de discussie over personen. Mijn persoonlijke mening is dat er geen betere lijsttrekker is dan Jan Terlouw.

De kern van de mededeling is de volgende: uitstel ontslaat een democratische partij niet van de noodzaak de beste koers uit te zetten. Wat mij is opgevallen, is dat door velen is gezegd: "jullie kennen ons toch! Kijk naar ons programma! als jullie dat en dat vinden, waarom zeg je dat dan niet?"

Ik weet geen antwoord op deze vragen van kiezers en pers.

Het compromis van een ALV is de minst duidelijke oplossing. Het gaat erom niet opnieuw te worden geprofileerd als bijwagen van de PvdA; wij zullen een antwoord moeten hebben, anders kunnen we niet behoorlijk de verkiezingsstrijd in.

Als VVD en CDA na de verkiezingen vragen om erbij te komen, is het antwoord: neen.

- V. Berkom: Vraagt namens het HB de combinatie CDA/VVD/D'66 niet uit te sluiten. Wij zijn een onafhankelijke, progressieve partij. Wij sluiten geen enkele progressieve partij uit. Wij zeggen dat uitspraken over mogelijke samenwerking na de verkiezingen gedaan moeten worden. Die mogelijkheid moeten we echter zeer gering achten. Wolffensperger gaat voorbij aan de uitspraak van het congres dat het congres uitspraak heeft gedaan. Wij hebben ervan geleerd. We moeten politiek bedrijven vanuit onafhankelijkheid. Als partijvoorzitter zeg ik: ik kan niet anders dan vertrouwen geven aan mensen die gekozen zijn: dat is het uitgangspunt. N.a.v. de discussie een aantal zakelijke opmerkingen: programvergelijking: D'66 moet zelfstandig blijven; neem ALV serieus! Wat heeft het HB moeten zwoegen om zo'n resolutie op tafel te krijgen. Het ontbreekt D'66 met de HB-resolutie niet aan duidelijkheid. De ALV zou zich best nog eens kunnen uitspreken over samentrekking. Door het cluster-Wolffensperger ontstaat er een schijn duidelijkheid, waarmee wij voor de toekomst niet meer als partij op kunnen treden. V.b. het cluster Visch: dit houdt een aantal redactionele wijzigingen in, in 1029. Daarmee zijn 1030, 1032, 1033 en 1036 ingetrokken. In 1029 wordt het besluit onder B als volgt geformuleerd: "Dat pas nadat een daartoe bijeengeroepen ALV heeft vastgesteld, dat de onder a genoemde combinaties onmogelijk zijn gebleken, deze ALV zal besluiten over toetreding tot mogelijk andere combinaties. U kunt op verschillende manieren tegen deze problematiek aankijken. Maar u heeft het intussen wel begrepen. Het komt er op neer dat de partij vóór de verkiezingen haar voorkeur uitspreekt. Moet D'66 om een of andere reden weer tot een coalitie toetreden: dan beslist de ALV. Kritiek op deze visie: waarom moet congres beslissen? Het congres moet ook na de verkiezingen beslissingsronde voortzetten. Het is niet logisch om de fractie te laten beslissen. Het is steeds het congres dat een afwijzing uitspreekt. Het hoogste orgaan moet beslissen. Het voorliggende voorstel is een compromis. Dat is binnen de politiek soms verstandig. Pas na 8 september kan worden beslist op grond van de dan aanwezige omstandigheden. Wat betreft het cluster Boogerdt het volgende: amendement 2002 (wordt gesteund door de Amersfoortse afdeling) en amendementen 2003 t/m 2007 en 1014. Het HB overweegt dit cluster te steunen. Centraal staat het beleid wat wij willen voeren en dat is een progressief beleid; ons programma is progressief. Daarom past het dus om duidelijk te maken dat op programmatische gronden is af te wijzen een kort manifest, met daarin de hoofdzaken van de compacte vorm. Nu moeten we het beleid centraal stellen; nu moeten we daarvoor de keuzes doen, zonder dat wij daarbij zeggen toe te treden tot een combinatie CDA/VVD. Wij moeten vertrouwen hebben in de fractie en geen vrees hebben voor toetreding tot een kabinet met een conservatief beleid, maar dat deze hoofdlijnen van beleid in voldoende mate wil uitvoeren.

Van Woerden: Motie 2001 behleest volledige onafhankelijkheid; D'66 tegen de rest; waarom? Vantevoren voorkeur uitspreken, schaadt de identiteit. Naar de partij toe geldt, dat de echte noten pas aan de onderhandelings-tafel gekraakt worden; er ligt geen liefdesverklaring vanuit de PvdA; troeven moeten uitgespeeld worden. Acht mensen hebben het geduld en de onderhandelingskunst van Jan Terlouw verdedigd; D'66: onafhankelijk de verkiezingen in.

Engwirda: M.b.t. amendement 2014:
Kiest voor materiële toetsing i.p.v. formele blokkade en waarborg voor het congres wat er nog moet komen.
Als Wolffensperger onafhankelijkheid op korte termijn wil: dan vindt Engwirda dat hij nu vandaag die onafhankelijkheid moet maken.

Van Berkom: Wil vasthouden aan HB-resolutie, omdat de partij daarmee voor de toekomst meeste gestalte heeft gekregen. Indien het congres amendement 2014 + HB-resolutie samen aanneemt, zou dat een prima onderhandelingspositie vormen. Hij doet hierbij een uitnodiging daartoe.

STEMMINGEN.

Vervolgens wordt gestemd over amendementen, te beginnen bij

Amendement 2015 (Wolffensperger in gewijzigde vorm): een schriftelijke stemming
is noodzakelijk; schorsing.

Heropening vergadering om 15.30 uur.

Uitslag schriftelijke stemming amendement 2015: uitgebracht 1690 geldige stemmen: voor 816, tegen 856: Verworpen.

Amendement 2002 Mw. Boogerdt licht toe dat het om een programmatische kwestie gaat op basis van het program; de verantwoordelijkheid ligt bij de fractie.
HB: ontraadt aanvaardig van dit amendement.
Am. 2002 wordt na stemming verworpen.
Hiermee is ook amendement 2001 verworpen.

Amendement 1029a Indiener Vis pleit voor handhaving.

HB heeft geen principiële bezwaren, maar vindt motie 2014 (Engwirda) beter.

Stemverklaring Wolffensperger: hij legt zich neer bij de uitspraak van het congres. De stem van bijna de helft van het congres is gehoord. De discussie, die de laatste maanden heeft plaatsgevonden, behoort tot één der beste stukken D'66-historie.

Materieel gezien is uiteraard toetreding tot coalitie CDA/VVD niet uit te sluiten. We moeten daarom een weg bewandelen, die daarvoor de meeste garanties biedt: de ALV - dus amendement Jan Visch.

Stemverklaring Mw. Boogerdt: Zij is het ook eens met de prima discussie m.b.t. de strategie van D'66. Schaart zich ook achter formulering Visch/Engwirda. Dat is het beste compromis om de verkiezingen in te gaan.

Vanuit de zaal wordt gevraagd wat er gebeurt met punt c bij aanvaarding van nieuwe tekst; indien nieuwe tekst wordt aanvaard, dan tevens aandacht voor amendement 1031.

Indiener Visch pleit voor handhaving van c in oorspronkelijke vorm.

Engwirda merkt ter toelichting op, dat hij het er materieel mee eens is, dat toetreding tot een kabinet pas kan plaatsvinden na een ALV. Staatsrechtelijk is het onjuist dat een congres beslist over toetreding tot een kabinet.

Visch meent dat dit materiaal gelijk, ook gelijk vandaag maar moet worden vastgelegd.

Congresleiding zal eerst amendement 1029a en dan motie 2014 (Engwirda) in stemming brengen.

Engwirda merkt op ter vermindering van misverstanden, dat dit argumenten, die te gebruiken zijn tegenover de kiezers zijn, waarom wij combinatie niet willen.

Stemming:

Amendement 1029a - verworpen

Motie 2014 - aangenomen.

Congresleiding: met het aannemen c.q. verwerpen van deze amendementen, komen alle andere amendementen te vervallen.

Protest hiertegen vanuit congres:

amendement 1020 wordt ingetrokken.

amendementen 1026 en 1027 worden alsnog in stemming gebracht (uitspraak over voorkeur voor een eventueel totstandkoming van een combinatie met de PPR).

HB: M.b.t. amendement 1027 is er geen principieel verschil van mening; wel een te vergaande vereenvoudiging en verarming van HB-resolutie. Advies: ontraden.

Stemming: Amendement 1027 verworpen.

HB: M.b.t. amendement 1026 geldt dezelfde argumentatie als bij 1027. Eveneens ontraden.

Stemming; Amendement 1026 verworpen.

Vanuit congres wordt een voorstel van orde gedaan om HB-resolutie helemaal niet meer te behandelen, omdat deze vervangen is door motie 2014.

HB: in 2014 wordt geen voorkeursuitspraak gedaan; derhalve is HB-resolutie naast motie Engwirda hanteerbaar.

Engwirda: motie 2014 dient te worden gezien als een invulling en verscherping van de HB-resolutie. Daarom: HB resolutie nu ook aanvaarden.

HB: wijst op aanhef van motie Engwirda.

Congresleiding besluit HB-resolutie wel in stemming te brengen.

Rapportagecommissie: niet strijdig.

Stemming: HB-resolutie - aangenomen.

Amendement 1031: HB - kwestie van redactie.

Na stemming wordt amendement 1031 aangenomen.

Het congres gaat bij acclamatie accoord met het feit dat alle andere moties en amendementen betreffende de strategieresolutie komen te vervallen.

Aan de orde het extra ingevoerde agendapunt m.b.t. de brief van Jan Terlouw. De brief wordt wederom voorgelezen. Er staan 22 sprekers op de sprekerslijst.

Zeevalking: Het is een zeer ernstige zaak waar het hier om gaat. Een man die 10 jaar voor de partij zijn beste krachten heeft gegeven.

Nemens een aantal leden van de partij wil hij met klem benadrukken dat de brief van Jan Terlouw van de verkeerde veronderstelling uitgaat. Het is onjuist dat zijn geloofwaardigheid als kandidaat lijsttrekker is aangetast. Lijsttrekkers worden op het congres gekozen. Voorts heeft hij een verkeerde conclusie getrokken uit de rangorde. 1150 x was hij de eerste keuze, de andere 5 kandidaten haalden dit bij lange na niet. Vervolgens leest hij een motie voor.

Congresleiding: er is zo veel applaus dat het bijna overbodig is deze motie in stemming te brengen.

Van de orde uit de zaal: eerst de sprekerslijst afwerken, dan pas de motie in stemming brengen.

Van de orde: als er een motie wordt ingediend, moet er over deze motie gediscussieerd worden.

Van de orde - Van Mierlo: Wat is er zo juist gebeurt, een aantal partijleden hebben een uitspraak gedaan, omdat zij vonden dat de redenering van Jan Terlouw niet klopte. Hij heeft een onjuiste conclusie getrokken. Er is geen sprake van een resolutie, maar men heeft enkele gedachten op tafel gelegd.

In stemming wordt gebracht om de sprekerslijst te openen: verworpen.

Terlouw: wenste zelf niet dat er over de brief wordt gesproken. De boodschap is overgekomen en hij zal er over nadenken. Hij zal de zaal verlaten als hij nog 21 sprekers moet aanhoren.

De vergadering wordt voor 10 minuten geschorst.

Heropening.

De congresleiding heeft zich beraden over de situatie, die nu is ontstaan. Vanmorgen is bij motie van orde dit agendapunt toegevoegd. Daarvoor is de sprekerslijst geopend en heeft zich een aantal sprekers aangemeld. Of wel dit agendapunt wordt afgehandeld, of wel het congres besluit bij motie van orde (ingediend via het betoog van Terlouw) dit agendapunt van de agenda af te voeren. In stemming wordt gebracht dit agendapunt af te voeren - aangenomen.

De congresvoorzitter deelt mee dat de kandidaatstelling voor lijsttrekker om 17.00 uur sluit.

13. Presentatie Campagneplan

Jan Veldhuizen:

Ik kan niet volledig zijn, niet alles is ingevuld. We hebben wederom verkiezingen en wat van belang is is de positie van D'66.

De CAMPAGNE: Dit is de moeilijkste campagne. Het vertrouwen van de kiezers terug winnen. De lijsttrekker zit nog in het vat. Deze lijsttrekker en ons programma zullen onze campagne moeten leiden. Alle kamerleden zijn bereid om te spreken wanneer en waar u wilt. U heeft zich verplicht u tot het uiterste in te zetten voor deze campagne door uw aanwezigheid op dit congres. Natuurlijk is er geld nodig. We hebben een onbeperkt budget, maar daar moet u in voorzien. Wij zijn tevreden met twee ton. Marjolein Engwirda en Roel Heskamp met de vele vrijwilligers zullen alles in het werk stellen en al hun krachten geven om een denderende campagne te verzorgen. De kosten van deze campagne kunt voldoen door de akseptgiro die in deze vakantieweken in uw bus geworpen wordt zo hoog mogelijk in te vullen. U kunt daar nu reeds een aanvang mee maken. Straks bij de uitgang vindt u een van de stembussen, waar u al uw geld in kwijt kunt.

Hoewel nemen wij afstand van de uitslag der raadsverkiezingen en hoe dichtbij komen wij bij de uitslag van vorig jaar. Met uw rug tegen de deur kunt u alleen nog maar vooruit. Onze campagnestart is gepland op 14 augustus waarna een korte campagne volgt tot 8 september die ons weer de overwinning moet brengen. Ik reken op u.

Voorzitter: Wij moeten de sluiting van de kandidaatstelling afwachten, dus schors ik de vergadering

Schorsing tot nader orde.

Heropening.

De congresleiding geeft aan Jan Terlouw op zijn verzoek het woord.

Hij deelt mee dat hij na beraad en na gesproken te hebben met Ineke Lambers en Maarten Engwirda besloten heeft zich kandidaat te stellen voor het lijsttrekkerschap.

De LVC deelt mee dat voor het lijsttrekkerschap de volgende kandidaten zich hebben gekandideerd: Van Woerden, Van Wijk, Lanberg (?), Mik en Terlouw.

De heren van Woerden en van Wijk trekken zich terug. De heer Lanberg zegt zich niet te kunnen terugtrekken, omdat hij geen overleg heeft gehad met de mensen die zijn kandidatuur gesteund hebben.

De heer Mik handhaaft zijn kandidatuur.

Na de presentatie van de kandidaten wordt de vergadering geschorst.

Uitslag van de verkiezing van de lijsttrekker.

Voorzitter landelijke verkiezingscommissie: er zijn 1484 stemmen uitgebracht, waarvan 1448 geldig.

Lanberg 6 stemmen
Mik 476 stemmen
Terlouw 966 stemmen.

15. Toespraak lijsttrekker.

16. Sluiting door de partijvoorzitter.

De voorzitter deelt mee dat de uitspraak van de geschillencommissie is dat het royement van de heer Pieters in zijn gelijk is toegewezen.

Vervolgens dankt hij de congresleiding, de stem- en notulencommissie en de mensen van het landelijk secretariaat voor hun inzet tot het welslagen van het congres.

Hij sluit om 18.35 uur de vergadering.